

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Δικαιώματα του Ανθρώπου

Σύνοψη Διαμεσολάβησης

Άρνηση του Υπουργείου Εσωτερικών να αποδώσει την ελληνική ιθαγένεια σε υιοθετηθέν ανήλικο τέκνο, επειδή η δικαστική απόφαση τελεσιδίκησε λίγες ημέρες μετά την ενηλικίωσή του

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Γιώργος Νικολόπουλος
Ειδικοί επιστήμονες: Φωτεινή Παντελίδου, Μιχάλης Τσαπόγας

Φεβρουάριος 2020

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορά πολίτη που **υιοθέτησε τη φυσική θυγατέρα της συζύγου του**. Η σχετική δικαστική απόφαση βασίστηκε στις διατάξεις των άρθρων 1542 επ. του Αστικού Κώδικα περί της υιοθεσίας ανηλίκου και εκδόθηκε πριν την ενηλικίωση της υιοθετηθείσας, ωστόσο κατέστη τελεσίδικη λίγο μετά την ενηλικίωσή της, λόγω των αλληπάλληλων αναβολών της δικασίμου και καθυστέρησης έκδοσης της απόφασης εξαιτίας κινητοποιήσεων δικαστών και δικαστικών υπαλλήλων κατά την επίμαχη χρονική περίοδο. Το γεγονός αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την **άρνηση του Υπουργείου Εσωτερικών** (Τμήμα Καθορισμού Ιθαγένειας της Διεύθυνσης Ιθαγένειας) να της αποδώσει την **ελληνική ιθαγένεια**.

Η απόφαση του Υπουργείου βασίστηκε στο ότι, κατ' άρθρο 1560 ΑΚ, *«τα αποτελέσματα της δικαστικής απόφασης για την υιοθεσία αρχίζουν αφότου αυτή γίνει τελεσίδικη»*, δηλαδή εν προκειμένω μετά την ενηλικίωση της υιοθετηθείσας, οπότε η ίδια, κατ' άρθρο 3 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (*«αλλοδαπός που υιοθετήθηκε πριν την ενηλικίωσή του ως τέκνο Έλληνα ή Ελληνίδας, γίνεται Έλληνας από το χρόνο της υιοθεσίας»*), δεν απέκτησε ελληνική ιθαγένεια, παρά το γεγονός ότι η σχετική διαδικασία είχε κινηθεί πολύ πριν την ενηλικίωσή της.

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέφρασε την άποψη ότι, στη βάση μιας δικαιοκρατικής ερμηνείας του συγκεκριμένου άρθρου του ΚΕΙ, **θα έπρεπε η ενδιαφερόμενη να λάβει την ελληνική ιθαγένεια**. Στο πλαίσιο αυτό, απηύθυνε, μεταξύ άλλων έγγραφο προς το Υπουργείο Εσωτερικών και ζήτησε την επανεξέταση του ζητήματος και την έκδοση σχετικής ερμηνευτικής εγκυκλίου. Δυστυχώς η απάντηση του Υπουργείου Εσωτερικών παρέμεινε **αρνητική**, καθώς το ζήτημα παραπέμφθηκε στο Κεντρικό Συμβούλιο Ιθαγένειας, το οποίο, ωστόσο, καθώς είχε λάβει προηγουμένως αρνητική απόφαση, δεν επανεξέτασε το ζήτημα.

Η άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη, η οποία σε αντίστοιχη περίπτωση προ δεκαετίας είχε γίνει δεκτή από τη διοίκηση¹, συνοψίζεται στα κάτωθι:

1. Κατ' άρθρο 1560 ΑΚ *«τα αποτελέσματα της δικαστικής απόφασης για την υιοθεσία αρχίζουν αφότου αυτή γίνει τελεσίδικη»*. Ωστόσο, κατ' άρθρο 1542 ΑΚ, *«η υιοθεσία επιτρέπεται ... μόνο όταν αυτός που υιοθετείται είναι ανήλικος»*, με εξαίρεση την περίπτωση του άρθρου 1579 του ΑΚ, στην οποία όντως προβλέπεται διαφορετική νομική βάση. Επομένως, στις περιπτώσεις δικαστικών αποφάσεων που τελεσιδικούν μετά την ενηλικίωση, η επέλευση των αποτελεσμάτων της υιοθεσίας αρχίζει μεν από την τελεσίδικια της απόφασης, ωστόσο, εξ ορισμού, ανατρέχει σε χρονική στιγμή προ της ενηλικίωσης, άλλως θα ήταν αλυσιτελής, καθ' όσον ο νομοθέτης δεν είναι δυνατό να έχει θελήσει τη δημιουργία και διατήρηση οικογενειακού δεσμού χωρίς κοινή ιθαγένεια. Η αντίθετη ερμηνεία θα ήταν άτοπη και για τον λόγο ότι οι πολίτες θα επιβαρύνονταν άδικα με τις δυσμενείς συνέπειες μιας δικονομικής χρονοτριβής, που δεν αποδίδεται σε δική τους υπαιτιότητα. Σε κάθε περίπτωση, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι κρίσιμο χρονικό σημείο αποτελεί το σημείο της δημοσίευσης της οριστικής απόφασης που κηρύσσει την υιοθεσία, με την οποία διαπλάθεται η οικογενειακού δικαίου σχέση της υιοθεσίας. Το άρθρο 1560 του ΑΚ, βάσει του οποίου τα αποτελέσματα της δικαστικής απόφασης της υιοθεσίας αρχίζουν αφότου αυτή καταστεί τελεσίδικη, ουσιαστικά ορίζει ότι τα αποτελέσματα της διάπλασης (με τη δικαστική απόφαση), επέρχονται αφότου εξαντληθεί το περιθώριο ανατροπής της απόφασης, **αλλά ανατρέχουν στο χρόνο που εκτιμήθηκαν οι ουσιαστικές και τυπικές προϋποθέσεις της υιοθεσίας από τον δικαστή**. Ο σκοπός του άρθρου αυτού ήταν να οδηγήσει σε συντόμευση των χρονικών ορίων της προσβολής της υιοθεσίας, αφού οι

¹ https://www.synigoros.gr/resources/8206_1_yiothesia.pdf

διάδικοι θα προέβαιναν υποχρεωτικά στην επίδοση της απόφασης υιοθεσίας ή σε παραίτηση από τα ένδικα μέσα, προκειμένου να επιστρεφθεί η τελεσιδικία και να ενισχυθεί η ασφάλεια δικαίου, καθώς επίσης να προστατευθεί το έννομο συμφέρον του υιοθετούμενου, ο οποίος πλέον αποκόπτεται εντελώς από τη φυσική του οικογένεια και εντάσσεται πλήρως ως συγγενής στην οικογένεια των θετών του γονέων.

2. Το άρθρο 3 του ΚΕΙ αποβλέπει σαφώς στο να αποκλείσει από την απόκτηση ελληνικής ιθαγένειας με υιοθεσία όλες τις περιπτώσεις υιοθεσίας ενηλίκων κατά άρθρο 1579 του ΑΚ ή όλες τις περιπτώσεις που η υιοθεσία τελέστηκε στην αλλοδαπή, όπου το εφαρμοστέο δίκαιο επιτρέπει την υιοθεσία ενηλίκων. Το άρθρο αυτό εισήχθη στο Κώδικα Ιθαγένειας, ώστε να συνάδει με το πνεύμα των νέων ρυθμίσεων του ΑΚ περί υιοθεσίας, που περιόρισαν ασφικτικά το δικαίωμα στην υιοθεσία ενηλίκων, σύμφωνα με τις σύγχρονες πλέον αντιλήψεις, που θέλουν την υιοθεσία ενηλίκων να μην εξυπηρετεί κάποιον σημαντικό και προστατευτέο κοινωνικό σκοπό αλλά να χρησιμοποιείται για τη καταστρατήγηση διατάξεων αναγκαστικού δικαίου (φορολογικών, ασφαλιστικών, στρατολογικών κ.α.), καθώς και για τη νομική κάλυψη σχέσεων που ουδεμία σχέση έχουν με την ουσία της υιοθεσίας.
3. Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι οι προϋποθέσεις και ο χρόνος επέλευσης των αποτελεσμάτων της υιοθεσίας **ως προς την ιθαγένεια** προσδιορίζονται **όχι βάσει του 1560 ΑΚ** αλλά **αυτοτελώς**, με συστηματική και τελεολογική ερμηνεία του άρθρου 3 ΚΕΙ, σύμφωνα με την οποία, **αναγκαία και επαρκής προϋπόθεση κτήσης ιθαγένειας λόγω υιοθεσίας δεν είναι η τελεσιδικία της σχετικής δικαστικής απόφασης, αλλά μόνο η νομική βάση της**, δηλαδή το αν εκείνη, στο διατακτικό της, αναφέρει ότι εκδόθηκε ως υιοθεσία ανηλίκου κατ' άρθρο 1542 ΑΚ και όχι ως υιοθεσία ενηλίκου.

Πληροφορίες: 213 1306 600, press@synigoros.gr